

Ta plats och be om hjälp

MAN SKA INTE GNÄLLA. Lite skit rensar magen och när man är så trött så att man kräks har man 60 – eller var det 40(?) procent av orken kvar. Och det finns alltid någon som har det värre!

Uttrycken är många för den stränga självspäkning som förhoppningsvis var vanligare förr än i dessa dagar. Men hur dumma de än kan låta fastnade de på något vis. Att inte gå till doktorn för småkrämpor var en logisk fortsättning på dessa tankekullerbyttor. Eller ”Ingen feber=ingen sjukdom!”

Redan i tidiga år lärde jag mig rätt och fel i alla dessa Jante-präglade normer: Att ge efter för mindre defekter eller sjukdomar var tecken på svaghet! Vilket ledde till årtal av dåligt samvete som barn och tonåring, eftersom jag ofta både var sjuk och behövde läkarvård.

Kanske var det också därför som jag liksom ”tälde” att jag alltid hörde lite dåligt. Inget att klaga över, livet är inte rättvist och vem har sagt att det ska vara lätt?!

Men när jag fått barn hände något. Det stannade inte längre vid otaliga ”va” eller brist på fågelkvitter i mina öron när alla andra njöt. Plötsligt kunde jag inte se svenska tv-program på kvällen utan att väcka grannskapet eller åtminstone familjen. Och när någon jag pratade med gick till ett annat rum och tog med sig både samtal och röst blev jag grinig nästan utan att begripa varför. Och sedan, när jag skulle ut på bevakningsjobb som nybakad journalist, började jag spänna mig och bli nervös och försöka slippa undan.

Det hände sig också på den tiden att jag gick på kryckor några gånger. Det var jobbigt. Inte för att det gjorde ont i händerna, vilket det gjorde, eller för att jag blev trött, vilket jag blev. Utan för att det kändes som om jag gjorde mig märkvärdig på något sätt. ”Värst vad hon tar i, är hon verkligen så dålig?” – eller vilken tanke var det jag inbillade mig att folk tänkte?

Till slut vågade jag göra väsen av mig. Nu är jag kär. Med en liten apparat bakom varje öra kan jag se på tv när jag vill utan att grannen klagat, jag kan sitta runt ett bord och höra vad ALLA säger när det är möte och jag blir så full i skratt för det smattrar så väldigt i tangentbordet när jag skriver på datorn!

Och jag ber en liten bön för alla andra som ”bara” har en lätt hörselskada – vi blir tydligen fler och fler har jag läst, på grund av allt buller i vår vardag – att de tar lite plats och ber om hjälp.

För det måste inte vara krångligt att leva – det ska va gött.

Pia Mattzon

är frilansjournalist och driver firman piamaz produktion i Borås. Hon är också kommunikatör i ett forskningsprojekt vid Göteborgs universitet som handlar om webbstödd för unga personer som har psykiskt sjuka närstående.

FOTO: JEANETTE LARSSON

Sjukskrivna ska tillbaka till arbete

Du kan få sjukpenning i högst 364 dagar under en period på 450 dagar.

Sjukskrivningen delas upp i tre perioder:

0-3 månader: Bedöms om du kan klara ditt vanliga arbete.

3-6 månader: Bedöms om du kan utföra något annat arbete hos din arbetsgivare.

6-12 månader: Du prövas mot hela arbetsmarkanden. Vid bedömning av arbetsförmågan ska Försäkringskassan inte ta hänsyn till särskilda skäl som ålder, bo-

sättningsförhållanden, utbildning eller tidigare verksamhet.

Om arbetsförmågan fortfarande är nedsatt efter 364 dagar kan man få förlängd sjukpenning i högst 550 dagar till lägre nivå. Möjligheten till tidsbegränsad sjukskrivning, det som tidigare kallades förtidspension, är borttagen.

Den som har en mycket allvarlig sjukdom, till exempel tumörsjukdom eller neurologisk sjukdom som ALS, kan efter 364 dagar få fortsatt sjukpenning.

ligt bra till att ringa och mejla till handläggare, läkare och andra instanser.

Närmast väntar ett så kallat avstämningsmöte, då Försäkringskassan, arbetsgivaren, läkaren och Marit träffas för att gå igenom situationen.

– Jag upplever en stor press, det känns livsavgörande för mig. När dagarna tar slut får jag inga pengar.

– Det är omöjligt! säger han bestämt.

Läkaren tycker att Marit måste erbjudas alternativ till sjukersättning och att handläggarna bör skaffa sig mer kunskaper om sjukdomen.

– Det är många faktorer som har betydelse vid menière. Stress är det mest negativa, säger han.

Erik Ward är jurist med inriktning på socialförsäkringsfrågor och ingår i Auris expertpanel. Han märker att fler vänder sig till honom för att de riskerar att bli utförsäkrade.

– Det här kommer att drabba många, vi har bara sett början än, säger han. ●

”Många blir drabbade”

Mikael Sandström är hörsel-läkare och specialiserad på yrselsjukdomar. Han säger att det inte går att bedöma arbetsförmågan så lång tid framåt för en person med Menières sjukdom.

– Slår mot redan svaga

SENJA ELIASSON, 57, i Merta-järvi utanför Karesuando, är CI-opererad och har svår tinnitus. Sedan 2002 har hon haft först sjukpenning och sedan sjukersättning. Innan dess arbetade hon på en skolbespisning i Karesuando, en bullrig och stressig miljö. Vid årsskiftet blev hon uppsagd från jobbet och nu vill Försäkringskassan att hon ska ut på arbetsmarknaden.

– Alla mina krafter går åt till att kämpa mot Försäkringskassan. Försäkringsläkarna har för mycket makt, anser hon.

Hennes läkare i Umeå bedö-

mer att Senja Eliassons grava hörselnedsättning tillsammans med värk i nacke och axlar samt depressivitet utgör hinder för arbete.

Detta anser inte försäkringsläkaren som skriver att Senja bör klara ett lämpligt arbete på hela arbetsmarknaden.

Senja berättar att hon måste ha skrivtolk vid läkarbesök och hon har stora svårigheter att klara telefonsamtal.

– Hur ska jag kunna söka jobb när jag mår så dåligt? Reglerna slår mot dem som redan är svaga, säger hon.

ULRIKA NILSSON

Marit kämpar mot Försäkringskassan

Nya regler skapar stress

Kämpar ensam. Marit Persson känner sig ofta ensam i sin situation. Ingen annan i hennes omgivning har Menières sjukdom.

Hårdare regler har fått ner antalet sjukskrivningar, ibland på bekostnad av människors hälsa. Marit Persson, 45, var sjukskriven med 25 procent när Försäkringskassans handläggare började ringa. Stressen förvärrade hennes sjukdom och hon fick sjukskrivas helt.

TEXT: ULRIKA NILSSON FOTO: TOMMY ANDERSSON

MARIT PERSSON FRÅN ÅS i Jämtland berättar hur hon känner sig jagad av Försäkringskassan och att hon stressar för att hitta en lösning, när hon egentligen borde ta det lugnt med hänsyn till sin sjukdom.

Marit har en heltidstjänst som sjuksköterska på hjärtenheten på Östersunds sjukhus. För drygt fem år sedan fick hon Menières sjukdom, en kronisk inneröresjukdom som ger kraftig yrsel, hörselnedsättning, tinnitus och lockkänsla. I början av sjukdomen klarade hon av att arbeta, men de två sista åren har hon haft perioder av sjukskrivning.

Men snart är sjukskrivnings-

dagarna slut och hon oroar sig för vad som ska hända.

– När de nya reglerna infördes började de ringa från Försäkringskassan och pressa mig på besked om när jag kan börja jobba heltid. Det är väldigt stressande, berättar hon.

Hög ljudnivå

Försäkringskassans nya regler infördes 1 juli i fjol. Då var Marit Persson sjukskriven med 25 procent.

– Jag vet inte om det var på grund av pressen från Försäkringskassan som jag blev sämre, men ganska snart efter att de börjat ringa blev jag helt sjukskriven, berättar hon.

I december försökte hon ar-

beta, men det fungerade inte. – På min arbetsplats är det väldigt mycket människor, högt tempo och hög ljudnivå. Då får jag svårt att höra och att fokusera, berättar hon.

Hon är öppen för att försöka hitta en annan lösning.

– Egentligen skulle jag vilja vara kvar för jag trivs med mitt arbete. Men jag inser att jag måste göra förändringar.

Känner sig snuvad

Marit befarar att Försäkringskassan ser sjukersättning, tidigare kallat förtidspension, som enda utväg. Då får hon 64 procent av lönen i ersättning. Detta vill hon inte gå med på.

– Jag känner mig snuvad på mina rättigheter. Det är fel att det inte finns någon hjälp när man drabbas av sjukdom. Man får inte ens ta det lugnt när man är sjuk, säger hon upprörd och säger att det är tack vare familj och vänner som hon orkar kämpa vidare.

Försäkringskassan vill att

läkaren skriver ett utlåtande om hur begränsad arbetsförmåga Marit kommer att ha fram till sin pension, alltså cirka 20 år fram i tiden. Men läkaren kan inte skriva något sådant intyg.

Söker en lösning

Vissa perioder är Marit så sjuk att hon är sängliggande. Förhoppningsvis kommer yrselanfallen att minska i framtiden, men nedsatt hörsel kommer hon alltid att ha.

Nu har Marits hörselnedsättning stabiliserats så pass att hon inom kort ska få sin första hörapparat, även det en omvälvande och energikrävande process.

Gemensamt för personer som har menière är att de ska undvika stress, eftersom det har negativ inverkan på sjukdomen. Men stress är det som Marit känner när hon nu febrilt letar efter en lösning på jobbsituationen. Hon utnyttjar de dagar då hon mår tillräck-